Spis treści

I. WPROWADZENIE 14

Tomasz Bilczewski, *Słowo i życie: filologia translacyjna* 17

II. PRZEKROJE 34

Michał Paweł Markowski, *Czym była, czym jest i czym powinna być filologia?* 37

Maria Prussak, *Filologia – odejścia i powroty* 53

Luigi Marinelli, *Filologia i ocalanie* 65

Tomasz Kunz, *Filologia i interpretacja* 91

Danuta Ulicka, *Paralipomena. Polska filologia kulturowa w wileńskim Instytucie Naukowo-Badawczym Europy Wschodniej* 99

Ryszard Nycz, *Nasza kultura rozszerzonej teraźniejszości. Sondowanie aktualnego doświadczenia temporalnego* 127

Maria Delaperrière, *A jednak filologia... Poloniści francuscy wobec dziedzictwa i teraźniejszości* 151

Magdalena Popiel, *Filologia – sztuka pamięci. O projekcie cyfrowego Archiwum Stanisława Wyspiańskiego* 169

Katarzyna Fazan, *Teatroteka Kantora – miejsca, rzeczy, słowa i... digitalizacje* 183

Jan Rybicki, *O stylometrycznym czytaniu na dystans. I o tym, kto się boi liczenia słów* 209

III. HASŁA 226

1. Komparatystyka: znaki, języki, media 227

Andrzej Hejmej, *Komparatystyka po 24 lutego 2022 roku* 229

Eugenia Prokop-Janiec, *Współczesne teksty wielojęzyczne* 237

Justyna Zych, *Transkulturowość w najnowszej literaturze polskiej* 245

Karina Jarzyńska, *Transkulturowa historia gatunków (literackich)* 251

Katarzyna Deja, *Zwrot globalny w literaturoznawstwie* 257

Rozalia Słodczyk, *Gatunki różnodziedzinowe* 263

Laura Quercioli Mincer, *Katalog sztuki jako fototekst – na podstawie* How It Is *Mirosława Bałki* 271

Ariko Kato, *Relacje między literaturą a malarstwem: nowo odkryte opowiadanie* Undula *Brunona Schulza* 279

Anastasia Nabokina, *Słowo, dźwięk, ruch. Tadeusz Zieliński i Michaił Bachtin* 293

Lidia Wiśniewska, *Filologia literatury światowej w perspektywie mitów Boga i Natury* 301

Margreta Grigorova, *„Świat wczorajszy" wobec katastrofy roku 1939* 313

2. Strefy przekładu dawniej i dziś 321

Magda Heydel, *Historia przekładu literackiego w Polsce po 1918 roku. Zamierzenia i problemy badawcze* 323

Ewa Kołodziejczyk, *Wokół cyfrowego słownika biobibliograficznego* Tłumacze arcydzieł literatury w odrodzonej Rzeczypospolitej 331

Ewa Rajewska, *Polski zwrot ku tłumaczom. Translatorskie manifesty, parateksty, polemiki, coming outy* 339

Kinga Rozwadowska, *Emancypacja przekładu* 347

Michał J. Mikoś, *Córki i synowie Hermesa: literatura i kultura polska w Ameryce Północnej* 355

Dorota Walczak-Delanois, *Niech żyją wiersze-ogrody! Filologia zmysłów i* Godziny *Émile'a Verhaerena w tłumaczeniu porównawczym i w dydaktyce akademickiej* 361

Dario Prola, *Nowele Arriga Boita w polskim przekładzie: styl i poetyka* 367

Constantin Geambaşu, *Kilka uwag o hermeneutyce przekładu (i o rumuńskiej wersji* Króla Obojga Sycylii *Andrzeja Kuśniewicza)* 375

Cristina Godun, *Retranslacja dzieła literackiego. Między przekładalnością a nieprzekładalnością na przykładzie opowiadań Brunona Schulza* 381

Alla Kozhinowa, *Polskie przekłady Biblii i obraz świata* 389

Duola Long, *Przekładalność pojęcia kulturowego „twarz" w polskich tłumaczeniach wybranych współczesnych dzieł chińskich* 393

3. Nowoczesność i współczesność: historie, teorie, interpretacje 401

Anna Łebkowska, *Wyzwania metamodernizmu* 403

Tadeusz Bujnicki, *Poezja i publicystyka. Przykład „Żagarów"* 413

Jarosław Fazan, *Geneza „Żagarów" a polska literatura pograniczna* 421

Brigitte Gautier, *Jakim pisarzem jest Ksawery Pruszyński?* 431

Maria Zadencka, *„Polityka geo" i „geo-ciało". Przestrzeń Europy w powieści* Kontra *Józefa Mackiewicza* 437

Paulina Potasińska, *Portretowanie „małych ojczyzn" a retoryki lokalności (S. Grzesiuk, M. Hłasko, A. Stasiuk)* 443

Marina Ilie, *Poetyka codzienności i „nowy antropocentryzm"* 449

Andrea Ceccherelli, *Filologia literatury nieświatowej: w stronę „dwuogniskowej" syntezy* 457

Karoline Thaidigsmann, *Jakiej historii literatury najnowszej potrzebuje slawistyka* 467

Dorota Kozicka, *Historia literatury najnowszej* 473

Sławomir Jacek Żurek, *Najnowsza literatura polska (po roku 2000) jako miejsce-po-Żydach* 479

Anna Pekaniec, *Fragmenty (z) rzeczywistości. Opowiadania w literaturze polskiej po 2010 roku (na przykładzie Małgorzaty Boryczki* O perspektywach rozwoju małych miasteczek*)* 485

Yoana Ganowski, *Poemat prozą XXI wieku, czyli kontynuacja Baudelairowskiej i Rimbaudowskiej nowoczesności* 491

4. Długi wiek XIX: paradygmaty, cezury, figury 497

Mariya Bracka, *Inny bohater romantyczny? O figurze Kozaka Sawy raz jeszcze* 499

Henryk Siewierski, *Romantyzm: wydanie rozszerzone* 505

Krystyna Jaworska, *Ślady tekstu i życia. Słowacki i „przeanielenia" w pismach Józefa Czapskiego z czasu wojny* 511

Anna Czabanowska-Wróbel, *Przepisywanie pozytywizmu* 519

Gabriela Matuszek-Stec, *Przybyszewski wraca – edycja krytyczna* Dzieł literackich 527

5. Literatura i kultura dawna: powroty, ślady, zerwania 535

Tomasz Chachulski, *O nowym życiu literatury dawnej. Trzy uwagi* 537

Arent van Nieukerken, *Czytanie poetów XVIII wieku w kontekście teorii literatury. Problemy dydaktyki polonistyki zagranicznej* 543

Roman Dąbrowski, *Czy literatura dawna jest nam dzisiaj potrzebna? (Uwagi o polonistyce za granicą)* 553

Grzegorz Zając, *Wymyślana historia literatury (przedmiot – podmiot – anachronizmy)* 559

Emiliano Ranocchi, *Tradycja hermetyczna w* Rękopisie znalezionym w Saragossie *Jana Potockiego* 567

Rostysław Radyszewskyj, *Polskojęzyczna ukraińska poezja okresu Iwana Mazepy* 575

Andrzej Tadeusz Staniszewski, *Wczesnonowożytna topofilia i literatura staropolska. Zarys wstępu* 581

6. Od biohumanistyki do humanistyki zaangażowanej 587

Elżbieta Rybicka, *Żywioły i ekokrytyka* 589

Klaudia Muca, *Humanistyka i neuroróżnorodność* 595

Anna Turczyn, *Język i psychoanaliza* 601

Dorota Pazio-Wlazłowska, *Stygmatyzacja osób z otyłością we współczesnej polszczyźnie* 607

Alicja Wang, *Studia o niepełnosprawności w Polsce: między aktywizmem i akademią* 613

Magdalena Kuczaba-Flisak, *Zmysły w literaturze dziecięcej* 617

Joanna Maj, *Geomedialne szlaki literackie* 627

Łukasz Bat, *Polityka i nauka: jedno powołanie czy dwa?* 635

7. Archiwum i proces twórczy 641

Mateusz Antoniuk, *Krytyka genetyczna i współczesna humanistyka polonistyczna* 643

Francesca Fornari, *O skreśleniach w procesie twórczym* 653

Ołena Haleta, *Autor, czytelnik i proces twórczy. O literaturze na nowo w* Słowniku wojny *Ostapa Sływynskiego* 663

Anna Śliwa, *„Obmapywanie" świata. Podróże Mirona Białoszewskiego* 671

Anna Janicka, *„Kim był ten człowiek?" (Korczak). Kim była ta autorka?* 677

Irena Fedorowicz, *Syrokomlana w zbiorach archiwów wileńskich* 687

Tomasz Pietrucha, *Performowanie archiwum* 693

8. Perspektywy humanistyki cyfrowej 701

Magdalena Komorowska, *Cyfrowe edytorstwo naukowe: perspektywy* 703

Joanna Hałaczkiewicz, *Edytorstwo cyfrowe – narzędzia* 709

Agata Kwaśnicka-Janowicz, *Archiwizowanie dziedzictwa językowego – w poszukiwaniu własnej tożsamości* 715

Renata Przybylska, *Semantyka historyczna a nowe narzędzia cyfrowe. Na przykładzie hasła* honor 727

Krystyna Bojałkowska, *Gramatyka współczesnego języka polskiego w dobie cyfrowej* 731

Patrycja Pałka, *Najnowsze zasoby elektroniczne opracowujące dane językowe XX i XXI wieku* 741

Barbara Batko-Tokarz, *Leksykografia tematyczna – od/nowa* 751

Anna Piechnik, Michał Woźniak, *Cyfrowa bibliografia dialektologii polskiej* 757

Urszula Ulla Chowaniec, *Literatura wobec mniejszości i marginalizacji: inne płci, inne religie, inność.* De-*konstrukcja czy* re-*konstrukcja tradycyjnych kanonów i paradygmatów myślenia* 765

Mariola Wilczak, *„Biuletyn Polonistyczny" – źródło informacji o współczesnej polonistyce* 775

9. Od retoryki do językowego obrazu świata 783

Wojciech Ryczek, *Metalepsa: stopniowanie znaczeń* 785

Agnieszka Rydz, *Pamięć autobiograficzna jako synekdocha* 791

Małgorzata Gębka-Wolak, *Język a tworzenie i stosowanie prawa* 797

Maciej Rak, *Kulturemy polskie* 805

Mirosława Sagan-Bielawa, *Nazwy regionów Polski oraz ich mieszkańców* 813

Natalia Sydiaczenko, *O wyrazach kluczowych w tekstach artystycznych* 819

Artur Otton Firlej, *Dyskurs smoleński* 825

Gabriela Olchowa, *Postawy Polaków i Słowaków wobec języka ojczystego* 833

Kinga Geben, *Język pisarza regionalnego Wojciecha Piotrowicza (polskiego pisarza na Litwie XX wieku)* 843

Lidia Nepop-Ajdaczyć, *Wartości w polskim i ukraińskim językowym obrazie kwiatów* 849

Svitlana Sukharieva, *Językowy obraz Kresów we współczesnych mediach polskojęzycznych w Ukrainie* 855

Stanka Bonova, *Językowy obraz świata, wizualność, przekład kulturowy* 861

10. Nowoczesna (glotto)dydaktyka 867

Waldemar Martyniuk, *Opisywanie sprawności językowej w nowoczesnej glottodydaktyce* 869

Iwona Janowska, *Mediacja – narzędzie działaniowego uczenia się/użycia języka* 875

Danuta Łazarska, *Poeta, tłumacz i kształcenie literacko-kulturowe* 881

Grażyna Zarzycka, *Nowe oblicza glottodydaktyki polonistycznej w czasopiśmie „Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców"* 887

Marzena Wawrzeń, *Podejście międzykulturowe we współczesnej glottodydaktyce polonistycznej* 897

Izabela Wieczorek, *Od intencji do konwencji, czyli o procesie budowania dialogu na lektoracie języka polskiego jako obcego* 903

Nataliia Tsolyk, *Język polski w szkołach polonijnych na Wołyniu* 911

Joanna Lustański, *I swój, i obcy – o wyzwaniach językowych uczniów i nauczycieli szkół przy placówkach dyplomatycznych (na przykładzie Kanady)* 917

Andrzej Ruszer, *Retoryka na zajęciach glottodydaktycznych* 925

II. Instytucje wobec dziedzictwa filologii 931

Jarosław Ławski, *Filologia i granice współpracy instytucjonalnej w nowych warunkach geopolitycznych w Europie Środkowo-Wschodniej (2020–2023)* 933

László Kálmán Nagy, *Język i kultura polska za granicą. Kryzys tradycyjnego kształcenia filologicznego* 943

Roman Madecki, *Polonistyka zagraniczna: od czystej filologii do interdyscyplinarnych studiów polonoznawczych (na przykładzie polonistyki czeskiej)* 949

Renata Putzlacher-Buchtová, *Polonistyka brneńska* 955

Sylwia Czachór-Kocataş, Renata Rusin Dybalska, *Podręczniki języka polskiego dla Czechów „od/nowa" (początki i stan aktualny)* 961

Ałła Krawczuk, *U progu dwudziestolecia: Katedra Filologii Polskiej na Lwowskim Uniwersytecie Narodowym im. Iwana Franki jako spadkobierczyni dwóchsetletnich tradycji polonistycznych* 967

Marianna Łacek, *Literaccy bohaterowie Skrzyneckiego mówią po polsku* 977

Indeks 983